Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр.	2·40
на пів року „	1·20
на чверть року „	—·60
місячно . . „	—·20
Поодиноке число	1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр.	5·40
на пів року „	2·70
на чверть року „	1·35
місячно . . „	—·45
Поодиноке число	3 кр.

Справи парляментарні.

Адреса більшости і заява президента міністрів.

Комісия адресова ухвалила в другім і третім читаню проект адреси більшости парляментарної, виготовлений пос. Дідушицким. — Посли Гохберґер і Гофман-Веленгоф заявили, що не беруть участи в дискусиї в комісиї, але застерігають собі зазначити свое становище в повній Палатї.

Підчас дискусиї зложив президент міністрів ґр. Бадені заяву, котру розпочав від того, що поправді мав намір говорити в Палатї, а не в комісиї. А хоч по послїдних подіях в Палатї послів не конче бере правительство охота там говорити, то таки мусить він заявити, що мусить застеречи собі правительство безусловно конституцийне право промавляти там кождого часу в дусї реґуляміну. Хоч завізване вийшло як-раз від тої сторони, супротив котрої він по подіях на послїдних засїданях не чує ся зобовязаним до ніякої особлившої прихильности, то все таки хоче тут на то безпосередне запитане відповісти тут, де це можна говорити без перешкоди. Становище правительства есть ясно зазначене в престольній бесїдї, котра есть дїлом правительства, котрого правительство має обовязок боронити. В тих границях мусить правительство оцїняти і адресу більшости. Правительство не може ідентифінувати ся з адресою, як також посли з більшости ухвалили адресу не ідентифікуючись з правительством. Як правительство предложило в престольній бесїдї свою проґраму, так само всї партиї мають право висказати в адресї свої бажаня. Президент міністрів зазначив, що не може бути і бесїди о перевороті конституциї, але конституцийна еї поправа не есть виключена. Коли партиї виступлять з конкретними внесенями, то правительство займе супротив тих жадань і бажань становище по мисли престольної бесїди.

Депутациї против розпоряджень язикових.

Montags-Revue доносить, що депутацию віденьскої ради громадскої, котра мала би вручити адресу обговорюючу справу розпоряджень язикових, цїсар не прийме.

Вчера відбувала ся нарада около 150 репрезентантів нїмецких громад з Чехії, котрі з'їхали ся до Відня, щоби тут запротестувати против розпоряджень язикових. В нарадї взяли участь нїмецка партия поступова, партия народна і ґрупа Шенерера. Ухвалено одноголосно не висилати депутациї до цїсаря.

Промова п. Барвіньского

в адресовій комісиї дня 19-го мая 1897 року.

(Конець).

Розглянїмо ся в национально-політичних відносинах в полудневих краях австрийских, в Мораві, на Шлезку, в Галичинї і Буковинї, а мали-б ми богато там сказати про несправедливе переведене национальної рівноправности. Хочу однак тут обмежити ся лише на Галичину. Руска народність тут менше-більше рівноважить ся що-до числа людности з польскою. А в Галичинї маємо окрім артикулу XIX поважне число язикових розпоряджень для адміністрацийних і судових властий, а виконане їх в нашім краю було-б тим лекше, позаяк краєві язики в Галичинї є собі побратимчі. Однак, хоч ті розпорядженя по більшій части є від трийцяти лїт, остають они у великій части на папері а іменно найнизші орґани урядові на них не зважають. Велика часть урядників зовсїм не задає собі працї научити ся другого язика краєвого (руского), позаяк зверхні власти в тім взглядї дуже поблажливі. Треба би отже конечно видати для Галичини такі розпорядженя язикові, які вийшли тепер для Чех і Морави.

На полї публичної науки, загальної осьвіти і штуки дають нам запоручені артикулом XIX потрібні засоби в дуже дрібній мірі. В цїлім краю маємо лише пять руских шкіл народних чотирокласових (і то удержуваних коштом державним) а анї одної школи виділової, анї промислової, і лише три рускі ґімназиї. Про утраквізоване львівского університету (переміну на польско-руский) серед істнуючих там тепер відносин нема що й думати, позаяк наших кандидатів на доцентури просто відкидають, хоч визначні наукові поваги заграничних університетів узнали тих кандидатів спосібними.

Я навів ті події (а можна-б навести ще богато инших), щоби показати, що справедливе переведене рівноправности, як се зазначує начерк адресовий, є конечне і пильне, наколи має настати межи народностями спокій. Однак справедливе переведене лише тодї може насту-

14)

Крета і Македонія.

VII.

На „Інаєті“ до Спінальонґи. — Кріпость на острові. — Турецкі жалї. — Сітія і нужда в містї. — Кретийскі різуни. — Поміч Европи і еї бльокада. — Всхідне побереже Крети і Гієрапетра.

(Дальше).

По небрукованій, камінній улици, на котрої білих домах воздух аж дрожить від спеки, іде ся до турецкої цитаделї. Лиш долїшні мури сеї цитаделї походять ще з часів венецких; все проче то турецка латанина. Турки здобувши кріпость не чули ся видко безпечними на острові та хотїли Венециян позбавити важної їх опори і розвалили твердиню а опісля поставили там свою. Зубчасті мури замикають просторе подвіре, а в глубинї стоїть чотирогранна башта турецкої роботи. На першім поверсї стоїть тут турецка піхота, а на другім перебувають францускі моряки. Прийшла почта — велика подія в краю, де почти не знають — францускі вояки читають в голос свої ґазети. В горі на плятформі порають ся францускі інжинїри і лаґодять підставу для двох скорострільних пушок. Тут повівають хоругви Туреччини, Франциї, Італії і Анґлиї. З плятформи видко цїлий залив Сітія, місточко і околицю на всходї. На заходї засланяють вид сусїдні горби; там поза камінним муром стоїть турецка сторожа. Мимо перестороги командантів кораблїв воєнних Греки учать ся пильно стріляти на феси турецких вояків поза камінними мурами.

В грецкім таборі велика радість; доси прецї все так знаменито удало ся мимо Турків і Европи! А крім того християни знають, що Европейцї потребують їх помочи, бо не мали би що їсти. Під ескортою европейских вояків сходить що дня по кількох християн з гір та приносять на кораблї сьвіже мясо. Правда, Турки в містї пізнають нераз свою худобу, котру їм забрано, а котру тепер дорого продають чужинцям, але упоминати ся годї; чужинцям не хоче ся робити справу, але їсти, отже платять тому, хто їм щось приносить. Магометан бере злість, але не можуть нїчого вдїяти, бо чужинцї мають пушки, а Греки, на котрих могли би випустити свою злість, вже давно забрали ся. Чужий чоловік, що дивить ся на то все з боку, видить добре, що Европейцї аж надто лаґідно обходять ся з християнами. Одного разу стріляно на француских командантів. Щоби покарати християн за ту їх зухвалість, постановили команданти дати повстанцям відстрашаючу науку і кинути на другий день в полудне по три ґранати в села Піскокефальо та Петрас — на шість годин перед тим дали отже знати повстанцям. Годї чей вже бути чемнїйшим. Так і стало ся. Точно о 12 год. в полудне загриміли пушки насамперед з француского корабля „Сіше“, відтак з анґлійского „Трефальґар“, а наконець з італіяньского „Етна“. Ґранати розбили кілька скал в селах і коло них та й на тім скінчило ся. Пушки відтак замовкли а на другий день завелась по давному торговля межи християнами а чужинцями. Маємо тут дивне з'явище, що бльоковані живлять бльокуючих! Така бльокада може ще Бог знає доки потягнути ся!

Помежи клином Зідарос а островом Кассо, котрого жителї ще й нинї жиють з морского розбишацтва, їде ся на полудневе побереже Крети. Вузке всхідне побереже Крети то лиш множество маленьких заливів і вистаючих межи ними скал. Наш старий корабель пливе вигідно але й осторожно а капітан розглядає ся пильно і слїдить за кождим судном, яке лиш покаже ся. З берегів стріляють, але корабель за далеко, щоби єго куля досягнула. То зиск, що сторожа повстанців не спить. Турки на кораблї спокійні і байдужі на все; они знають, що коли-б попали ся якомусь грецкому торпедовцеви, то не було би для них ратунку, а капітан каже навіть, що зараз би плив до него, щоби бодай приспішити конець. Мимо того залога корабля була рада, коли понад вечер обплила полуднево-всхідний конець Крети. З полудня повіяв сьвіжий вітер і розбурхав трохи спокійне море. Вершки гір на Креті щезають що раз більше, аж наконець по кількох годинах корабель стає і спускає котву у воду.

Ми в Гієрапетрі. Тут стоять на сторожи два кораблї европейскі, італіяньский „Везувіо“ і анґлійский „Кампердави“. По дни показує ся Гієрапетра яко мала оселя положена під горами на рівнинї, зарослій густою деревиною. Нинїшне місто лежить над самим морем, стародавна Гієрапетра лежала трохи дальше на спадї

пити і мати тривалу вартість, коли рівночасно будуть обезпечені національні меншости і не будуть майоризовані сильнійшими народностями. Лише в тім можна бачити певну поруку для справедливого переведеня національної рівноправности, лише при рівночаснім обезпеченю національних меншостий може розширенє автономії країв причинити ся до привернення внутрішного спокою, до усунення національних суперечок.

Пониживанє і майоризованє національних меншостий дає іменно повід до національних суперечок і сварнї, а се робить неможливою всяку спільну і успішну роботу на економічнім і суспільнім поли. В тім також у великій части треба глядіти причини сего невдоволеня і розъяреня національних пристрастий, яке проявляє ся в Галичині при кождій виборчій акції, як се було і підчас виборів соймових в 1895 р. і підчас сегорічних виборів до ради державної. Коли для півтретямілїонового руского народу в Галичині вийшло ледво 14 послів до сойму, а ледво 9 послів до ради державної, то годі дивувати ся, що в краю є невдоволенє і розъяренє, що в руху народнім були сумні прояви, які зовсім не причиняють ся анї до внутрішного супокою в краю, анї до мирного пожитя обидвох народностий і богато шкодять справі самої держави. Анї побіда сильнійших, анї пораженє слабших національних партий не принесе нашій державі благословеня внутрішного супокою; бо не тут де народи одної і тої самої держави стоять грізно напротив себе яко побідителї і побіджені, лише там, як сказав один знатний німецкий політик, „де право і справедливість славлять свою побіду, має внутрішний мир, має свобода певне пристановище".

Заявляю, що буду голосувати за переходом до подрібної розправи над начерком адресовим більшости.

Новинки.

Львів дня 26-го мая 1897.

— Єго Ем. Преосьвященний Митрополит і Кардинал Сильвестер Сембратович виїхав 15-го с. м., як ми вже донесли, на канонічну візитацию бережаньского деканата. Візитация розпочала ся від міста Бережан На границі деканата, в Нараєві, зібрало ся все сьвященьство, репрезентанти властий, процесиї і несчислимі товпи населеня обох обрядів. Повитанє Є. Ем. було незвичайно величаве і сердечне. По дорозї виходили всюди процесиї і весь нарід, а численні і стрійні бандерії проводили до Бережан сво о Отця-Владику. Кульмінацийною точкою принятя до тепер були Бережани і Козова. Днесь перебуває Ем. Кардинал в Куропатниках, звідки удає ся до Ценева і Вибудова. Візита потреває до 11-го червня. Послїдною місцевостию буде Лапшин.

— Виділ товариства „Просьвіти" завідомляє виділи читалень „Просьвіти" і всїх членів товариства, що за посередництвом „Народної Торговлї" можуть набувати добрі машини господарскі за опустом 10 прц. від цїн фабричних. Отже інтересовані зволять пересилати свої замовленя до дирекциї „Народної Торговлї" у Львові (ринок ч. 36).

— Польско-руский словар. Просять нас о помічене слїдуючої оповістки: „Для успішного розвою нашої мови так на поли шкільництва як і в суспільнім житю, взяв ся підписаний до трудного дїла, с. є. до виготовленя „Першого польско-руского словника" та сподївась, що єго праця найде загально-щире приняте у всїх просьвічених Галичан, особливо-ж у учителїв та урядників. В тім словнику міститись'муть, на взір словаря Мосбаха з 1897 і росийского Дубровского, вирази не тілько питомо-рускі але й міжнародні, нагромаджені і то з области: щоденного житя, природних наук, фільольоґії, технїки, прав, медицини і промислу. З того огляду відкликуєсь підписаний до всїх Русинів-патріотів, щоб зволили поспішити з помочию, надсилаючи: 1) усякі слова, непоміщені у словнику Е. Желехівского, 2) вирази з поля промислу, торговлї, будівництва, пасічництва, медицини, господарства сїльского, рибацтва і т. д., а головно вирази уявні (абстрактні), що надобитись будуть до науки фільозофії. Хотяй хотові вже є А, Б, то однак зможе підписаний розпочати друкованє першого аркуша аж у вересни, а то, щоби в часї ферий доповнити деякі люки сьвіжо надісланими материялами. Усїх Вп. Панів Редакторів так руских як і польских часописий, прошу уклінно о ласкавий передрук сеї оповістки. Всякі збірки слів прошу надсилати до Коломиї на мою адресу: *Др. Михайло Пачовский,* учитель в ц. к. ґімназиї.

— З димом пустили люди в Австриї в р. 1896 не менше як 93 мілїони і 206 тисячів зр. т. є. о $3^1/_2$ мілїона більше як в р. 1895. З країв коронних найбільше заплатили Чехи, бо 25 мілїонів і 296 тисячів; відтак Австрия Долїшна 25 мілїонів 81 тисячів зр., а Галичина 12 мілїонів 46 тисячів. Папіросів „драма" по пів кр. розійшло ся 1.109 мілїонів штук. „Коротких" по 2 і пів кр. 561 мілїонів штук, „спортів" по 1 кр. 417 мілїонів штук, а „султанів" по 2 кр. 208 мілїонів штук. З цигар найбільше випалено „порториків" по $3^1/_2$ кр., бо 209 мілїонів штук, „трабукко" $41^1/_2$ мілїонів, а „британїка" 37 мілїонів штук. Загалом випалено 1.244 мілїонів штук цигар (більше о 1 мілїон 200 тисячів як в р. 1895) і 1995 мілїонів штук папіросів (більше о 1 мілїон 800 тисячів як в р. 1895).

— Зміна властителя. Село Хлопчичі, в рудецкім повітї, купив від дотеперішного властителя п. Кароля Бараньского за 160.000 зр. п. Йосиф Яржимовский.

— До північного бігуна виїхав знов сего року звістний ґеограф Андре. Він надїє ся доїхати до Шпіцберга при кінци сего місяця. Приготовленя до подорожи бальоном скінчать ся імовірно около 20 червня, отже о 5 тиждняв скорше як минувшого року. Розходить ся лише о те, щоби вітри не спиняли їзди, бо тамтого року, як звістно, Андре не міг пустити ся в дорогу бальоном задля противних вітрів.

— Від о. Нестора Дмитрова, котрий — як відомо нашим читателям — виїхав у Великий піст сегорічний з Монт-Кармель в Пенсильвенії на душпастирюванє до Канади, одержало „Дїло" ось таке письмо: „Edmonton 4 мая 1897. Поважана Редакціє! Прошу оголосити в Вашій часописи слїдуюче: Прошу всїх розумних селян, отців духовних і взагалї людий доброї волї, щоби всїми силами не допускали до виїзду в Канаду наших бідних селян, котрі не зможуть мати в Winnipeg 200 до 300 долярів. (Около 700 зр. а. в. *Ред.*) Я переконав ся на власні очи, як тяжко бідують наші люди, котрі заплили сюда без гроша і яку страшну кривду роблять они всїм Русинам своєю жебраниною. Канадийске правительство буде завертати до старого краю тих людий, котрі не викажуть ся

гір. По землетрясенях, які тут були минувшого і теперішного столїтя, а підчас котрих завалило ся богато домів і богато погибло людий, місто підупало і немає нинї ніякого значіня; ніхто би навіть о нім нинї й не говорив, як би не то, що тут єсть мала турецка залога і що сюди збігло ся богато магометан з острова. Коли відділи Коракаса розпочали в санджаку Кандия війну, магометани з тих сторін збігли ся до Гієрапетри. Християни повтїкали з міста, але замітне то, що на кождих дверех християньского дому зроблено хрест, щоби християни коли впадуть до міста не розбивали християньских домів. Видко, що они бояли ся більше самих своїх одновірців християн, як магометан, бо покидаючи місто, лишили свої доми і склади товарів під опікою магометан.

Доми Гієрапетри стоять майже над самим морем, а городи їх з виноградовими затїнками тягнуть ся таки аж до самих пісків під берегами. Коли бють филї, то до міста таки трудно дістати ся. З корабля треба перевозити ся лодкою, а коли лодка застрягне в піску, то нема иншої ради, лиш треба лїзти у воду; коли-ж в сій хвили надбіжить і филя, то чоловіка таки добре скупає. Там повитала нас купа дико виглядаючих магометан, знайшов ся зараз і заптій, без котрого не може обійти ся та завів нас до каймакама (урядника адмінїстрацийного, щось в роді нашого старости). Ідеся пустою площею, де кострубаті осли лежать в поросї або на сьмітю шукають собі паші. Люди тут дуже нужденні, ще нужденнійші як по инших побережних містах турецких. Зараз на перший погляд видко, що голод і хороба винищили людий.

Каймакам Гусеін-бей, чоловік люблений однаково як магометанами так і християнами, привитав нас радо і сказав: В Европі не знають, як ми тут мусимо терпіти! Переконайте ся самі, а тогди може ті, що хотять послухати правди, зрозуміють, як велику кривду робить нам Европа, коли каже жителям покутувати за то, що другі завинили! — І дійстно положенє жителїв Гієрапетри єсть так страшне як лиш можна собі подумати.

Коли з дому каймакама іти крутими і смердячими улицями до кріпости, стрічає ся по дорозї магометаньскі, страшно нужденні жінки, котрі байдужно споглядають на чужинців. Кріпость представляє ся як велика купа сірого каміня. Рампи запустїли і позападали ся, мури попукали і місцями завалили ся; зелїзна брама завалена купою тесового каміня, щоби єї ніхто не міг отворити. Поза мурами на передмістю зачинає ся вже християньска держава; жителї міста обмежені лиш на ту часть, що межи мурами. На передмістю повівають хоругви анґлійска і італїяньска. Хто хоче дістати ся на християньске передмістє, мусить приставити собі драбину і перелазити через мур. Турки остерігають, бо коли они лазили в той спосіб за водою і поживою, то Греки стріляли до них.

Якось щасливо удало ся нам перелїзти і ми станули в християньскій державі, на християньскім передмістю. В домах на право і лїво порають ся християни. Заходимо до одного складу оливи. У великій шопі з дерева стоїть що найменше яких 300 на метер високих а на пів метра грубих камінних баньок, а в них єсть олива. Християни, мужчини рослі і дужі, споглядають зухвало на чужинців і наливають оливу до бордюгів на конях. — Та чи богато вам Турки закрали оливи? — Не богато, може отсе ока. — А куди-ж ви тепер везете отсю оливу? — Возимо єї що дня кілько потреба до нашого табору поза онтим оливним гаєм. — А Турки з валів позваляють вам возити оливу, підчас коли они самі голодують? — А що-ж мають робити? Ми стоїмо прецї під опікою Анґлії і Італії; їм не вільно стріляти, доки на нашім передмістю стоять чужі моряки, а нам також не вільно. — По тій розмові приступаємо до громадки моряків а Італїянцї і Анґлїйцї потверджають, що християнам позволено возити оливу до табору повстанців. В декотрих домах стоять цїлі гори рожків (ними годують худобину) а в місті турецкі осли їли би й мерву з під себе, коби яка була.

Церков і грецка школа на передмістю стоять ненарушені. Зі школи зробили собі чужі моряки касарню а по даху ходить італїяньский шельвах. Розпращавшись з моряками вертаємо знов під мури кріпости. По довших переговорах — як звичайно у Турків спускають нам драбину і знову влазимо до міста. Тут ведуть нас ще до домів, де лежать недужі і ранені, котрих доглядає анґлїйский лїкар корабельний. Найбільше недужих на тиф і віспу. Та й не дивниця. В місті нема води до питя; повстанцї не дають єї брати поза містом, а магометани мусять пити ту воду, яка єсть при березї — она брудна і солона. Місто видержало ще й малу бомбардацию. Коракас завізвав був магометан в місті в імени грецкого короля, щоби они до двох годин піддали ся і загрозив бомбардованєм. Коли магометани не дали ніякої відповіди, він почав дїйстно бомбардувати місто, аж наконець Італїянцї пустили із свого корабля кілька бомб до табору повстанців і тим відогнали їх від міста.

VIII.

Европейска саламаха в Канеї: Росияни, Італїянцї, Французи; турецка гірска артилерия; Нїмцї і Австрияки. — Вигідні Анґлїйцї. — Острог Перівлїя. — Форт Ізеддін. — Мала пуканина. — Башібожуки.

Небо погідне, сонце гріє а войскова музика виграває весело. Лїниво колишуть ся филї на мори, а на березї спокій і сонливість; купець хропить в отвертім крамі зложивши руки на животї. Пси і коти вигрівають ся на сонци, а риба в водї грає ся утопленою мухою. Отсе образ житя в Канеї з ранного полудня. Всї спочивають по обіді, одні по роботі, другі з нудьги, а ще инші длятого, що то білий день.

в Winnipeg сумою 200—300 долярів. — Прошу всї часописи повторити отсю мою пересторогу.— *Нестор Дмитрів.*

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і виховане.

Добрі ради.

Своя хата, своя правда і воля і сила!

— Власний ґрунт, власна хата єсть найбільшою, найважнійшою і найпевнійшою підставою добробиту, бо забезпечує спосіб до житя не лиш одному чоловікови, але цілій родинї, цілим поколїням. Всї, що не мають власного ґрунту, власної хати, суть, поправдї сказавши, бідними людьми, хоч би й мали якісь покладні гроші або побирали навіть досить велику платню. Гроші хоч би й великі, річ все-таки непевна, а платня або пенсия забезпечує по правдї лиш одного чоловіка, того котрий еї побирає; доки він жиє, доти дїлить ся ними з цїлою родиною, але скоро єго не стане, родина не має вже де притулити ся, бо не має власного кута; розходить ся по сьвітї. Кождий чоловік, котрий дорабляє ся, повинен длятого старати ся о то, щоби мав власний ґрунт, власну хату. Коли вже так тепер дїє ся, що богато наших селян продає за безцїн свою землю, свої господарства і виходять за море, то ті, котрі остають ся, повинні користати з тої нагоди і купувати від них ґрунти та розширяти своє господарство. Правда, неодин скаже: Добре то говорити: купуй! Але звідки взяти на то гроші? Коли ти такий мудрий і кажеш: купуйте! — то скажи звідки взяти гроші на купно. Ба, в тім то й цїла біда, що за гроші трудно. Але гадаємо, що коли одному чоловікови трудно, то може як би кількох стануло до спілки, то прийшлось би лекше купити. Де люди більшими масами виносять ся за море, там моглаби й цїла громада в спілцї купувати ґрунти. Чи то кількох спільників, чи цїла громада купивши ґрунт могли би єго відтак або спільно обрабляти, або віднаймати і узисканими грішми сплачувати н. пр. затягнений ґрунт а відтак ним дїлити ся. А вже найважнїйшою річию булоби, коли би сьвященики і учителї по селах старали ся набувати ґрунти для себе. В многих сторонах краю єсть тепер нагода до того, отже не треба на то забувати. Кому лучає ся така нагода, нехай користає з неї, нехай шукає собі спільників і взагалї всїлякого способу. Морґ, навіть пів морґа землї дасть вже єму певнїйшу основу до дальшого дїла; треба лиш трохи відваги і витревалости та енерґії в перших трудних початках.

— Коли і як пересаджувати тютюн до ґрунту? Скоро лиш тютюн в розсаднику або шкілцї підросте на стілько, що друга пара листків буде оттак велика як н. пр. срібний риньский, час вже пересаджувати єго до ґрунту. Чим хто скорше буде міг такий тютюн пересадити, може надїяти ся тим красшого тютюну. Пересаджений в маю скорше прийме ся, бо нема ще великої спеки, котра для пересадженого тютюну шкідлива. В сім роцї ледви чи кому удасть ся вже на май мати відповідну розсаду і прийде ся длятого відложити роботу до перших днїв червня. Перед пересадженєм тютюну на ґрунт, треба бурян на нїм висапати. Коло тютюну буде через цїле лїто робота, то-ж треба єго так садити, щоби було місце порати ся коло него і не ушкодити єго. Треба садити рядками а корч від корча в рядку однаково далеко. На око не удасть ся зробити то так докладно, хоч би й вправному робітникови, длятого треба зробити собі значник і тим позначити рядки. Між кождими двома рядками тютюну треба полишити стежку півтора раза так широку як рядок від рядка, а то тому, щоби приступ до тютюну був зі всїх боків. Як далеко має бути одна розсада від другої — се зависить від доброти ґрунту: на найлїпшім ґрунті не більше як пів метра, на найлихшім не менше як 35 центиметрів. Стежка між рядками в першім случаю на 75 центиметрів, в другім 53 цент. широка. Так позначені рядки перекопує ся на 4 до 5 цалів глубоко, а то на те, щоби решту буряніь підтяти, землю зробити перепускаючою і винищити хроби, особливо личинку (червачка) хрущика званого ковалем. Коли ґрунт вже готовий, вибирає ся розсаду з розсадника, а то ось як: На пів години перед вибиранєм треба розсаду так підолляти, щоби на 4 цалї замокла; відтак в тій глубині підкопує ся рискалем і разом з землею кладе ся на яку дощинку або миску, щоби земля не обтрясала ся. Зі шкілки вибирає ся тютюн в той спосіб, що підливає ся кождий корчик і підкопує ся копачем зробленим н. пр з ґонти. Виривати руками не можна, бо: ли сточки ушкодять ся, корінцї попроривають ся і земля обсипле ся. На перекопаних рядках робить ся знаки на віддаль одного корчика від другого, а то так, щоби між два корчі одного рядка приходив один корч в другім рядку Тютюн управляє ся для листя, тому треба єго так садити, щоби до кождого корча доходило подостатком сьвітла і воздуха. В так позначені місця всаджає ся по однїй розсадї, обтискає ся легко землею а доокола корчика ще й витискає ся ямку, щоби вода при підливаню мала де задержати ся і всякала в землю. Зараз по засадженю треба тютюн підлляти а відтак підливати що рана і вечера доти, доки тютюн не вкоренить ся і не прийме ся. Тютюн пересаджений зі шкілки приймає ся скорше і єго треба менше підливати; приймає ся нераз по одноразовім підляню, коли противно тютюн з розсадника треба і цїлими тижднями підливати.

(Ом. Др)

— Щоби забезпечити худобину від мух, ґедзів і оводів есть на то кілька способів: Варить ся листє волоского оріха і листє ростини званої рачинцем гірчаком або рачками (Polygonum hydropiper росте всюди по вогких ровах, маєналистках темні плямки, а коли листє розкусити, то від него смак гіркий і щипає за язик як від перцю); тим варом мастить ся худобу і упряж. Також можна ужити живицї званої альоес (купує ся в аптицї); 20 ґрамів тої живицї розпускає ся в 2 лїтрах горячої води, а коли вистигне, натирає ся нею худобину. Дуже добрим має також бути деревінь кровавник (Achillea millefolium), котрого листєм натирає ся худобину. Коли єсть під рукою карболева вода то можна і еї ужити. Дуже добрим має бути т. зв. кадеоль, олїй терпентиновий з ялївця, котрого кілька капель пускає ся худобинї на то місце, де мухи і оводи найбільше сїдають. Можна також ужити мішанини з 10 частий нафти, 10 частий рибячого трану і 1 часть звоздикового олїю.

— **Оповіщенє.** Ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II. розписує доставу порогів зелїзничих з дерева дубового для шляху Чортків-Заліщики всхідно-галицких зелїзниць льокальних з речинцем внесеня оферт до дня 15 липня 1897 до 12ої години в полудне. — Проте звертає ся увагу інтересованих на оповіщенє поміщене в урядових ґазетах Wiener Ztg. і Gazeta Lwowska. — Близших пояснень уділяє ц. к. управа будови для всхідно-галицких зелїзниць льокальних Тернопіль II., де також можна дістати формулярів на оферти і загальні та подрібні условія для достави порогів.

ТЕЛЕГРАМИ.

Відень 26 мая. Вчера відбув ся тут конґрес для плавби по ріках. Обговорювано справу каналів Дунай-Одра і Дунай-Велтава-Лаба.

Константинопол 26 мая. Порта дала відповідь на ноту амбасадорів в справі условий мира і подала до відомости, що амбасадори уповажнені до переговорів в справі заключеня мира на слїдуючих основах: Порта має право жадати стратеґічного управильненя тесальскої границї зі взгляду на напади ватаг розбишацких; відшкодованє воєнне має бути відповідне до страт Туреччини і фінансової сили Грециї; коли потреба буде відновити угоди, знесені війною, то відновленє то не може розтягати ся також на привилеї признані свого часу Грециї европейскими державами.

Букарешт 26 мая. Стан здоровля наслїдника престола по студеній купели і інекциї полїкарпіни поправив ся, але обава все ще не минула.

Люди, які стрічають ся о сій порі на улицях міста, виглядають такі невинні, такі добрі, що можна би погадати, що тут рай на земли. Грецких християн нема, дітий пророка о сій порі бере ся найбільша лїнь а Европейцї і собі спочивають. Та й чому не спочивати, коли вірні й невірні чують ся однаково безпечними, від коли Европа в видї збройного вояка появила ся на Кретї, все одно, чи то малий, жвавий італїяньский моряк в білих камашах, чи поважний росийский вояк, що найпильнійше зі всїх салютує кождого офіцира; чи то темносиний француский вояк з 8 полку в поганім синім шоломі на голові; чи Шкот в червонім кафтанї і спідничцї повисше голих колїн; чи говірливий австрийский Дальматинець в синій блюзї, котрий уміє розмовити ся з цїлим сьвітом; чи то наконець Нїмець — одного з них досить, щоби тутешні жителї почули ся вже безпечними. О скількож безпечнійше, коли цїла та европейска саламаха стереже на Кретї спокою і порядку! Коли же минуть перші години з полудня, улицї наповняють ся людьми. Перед дуже простенькими собі каварнями сидять гості; француский офіцир пє полинівку, Австрияк пиво, а Росиянин свій чай. Анґлїйця нїколи не видко в каварни, Нїмець заходить лиш зрідка.

На старих валах кріпости примістили ся поодинокі відділи. На західнім фронтї насамперед Росияни; їх стійки стоять в прорізах валів і здивовані дивлять ся на сьвіт божий та на молоденьку весну. Перед ними зеленїють ся левади, оливні дерева та привітні ґорби, по за котрими сїріють ся гори, на котрих стоїть табором грецке войско під проводом полковника Вассоса. Коло старої турецкої касарнї стоїть кухонний віз компанїї стрільцїв. — Та чи добре вам з тим питаємо підофіцира. — Точно так! — відповідає він остро по службовому. В касарни зробили собі Москалї таку вигоду, яку лиш дало ся зробити. Передовсїм добре еї вичистили. Турок любить чистоту, особливо же коло себе, але домашна робота в касарни на лад европейский то мука для него. Тому й збирають ся недалеко турецкої касарнї цїлі купи сьмітя, котре хиба лиш буря розвіває. Росияни зробили тут великий порядок. В касарнї кипить самовар через цїлий день і до пізна в ночи. Росийский офіцир доглядає дуже своїх людий; коштує муку, сіль і воду, оглядає мясо і омасту, важить власноручно і розраховує ся з „артельщіком“ (вояком, що займає ся кухонною господаркою). Має то свою добру, але й злу сторону, бо вимагає веденя всїляких рахунків.

Зараз коло Росиян стоять три компанії Італїянцїв разом з малим відділом турецкої гірскої артилерии в баштї Нелїван. Малї, жваві Італїянцї сьміють ся і грають цїлий день. Їх стійки мають довгі як шаблї баґнети на карабінах і бігають скоро то сюди то туди. Італїянцї і Турки замітають безустанно широке подвіре. — На полуднєвім фронтї в арабскій баштї стоять Французи з маринарскої піхоти також в турецкій касарни. Офіцири примістили ся в малій хатчинї таки на самім валї. Француські вояки якось не можуть увикнути до свого окруженя, до тих турецких жінок і дїтий всїлякої драни, що з сусїдних мурів і плоских дахів придивляє ся чужим людем з жовтими еполетами і з синими горшками на голові. Офіцири виглядають добре і парадують в недїлї з медалями на грудех. Між ним суть і такі, котрі були в Мадаґаскарі і Тонкінї. — Межи Італїянцями а Французами розложив ся під наметами відділ турецкої гірскої артилерии. Їх касарню забрали Французи, їх мули возять Французам пакунки, їх малі канони стоять близше француских позиций як турецких — тож не диво, що їх бінбаші (тисяцкий, „бін“ значить по турецки „тисяч“ — ранґа майора) схилив голову і засївши коло водної люльки пакає завзято з неї.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Кисєлевецкий

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.